นวัตกรรมทางสังคม และทักษะการทำงาน ร่วมกับชุมชน

From System to Society: Social Innovation & Community Engagement

CLO5: ออกแบบแนวทางแก้ปัญหาสังคมด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ และพัฒนาทักษะการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
Design Thinking + PBL (เวลา 6 ชม.)
ผู้สอน: ดร. เยาวลักษณ์ ชาวบ้านโพธิ์

NotebookLM

บริบทระดับโครงสร้าง: เศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economy)

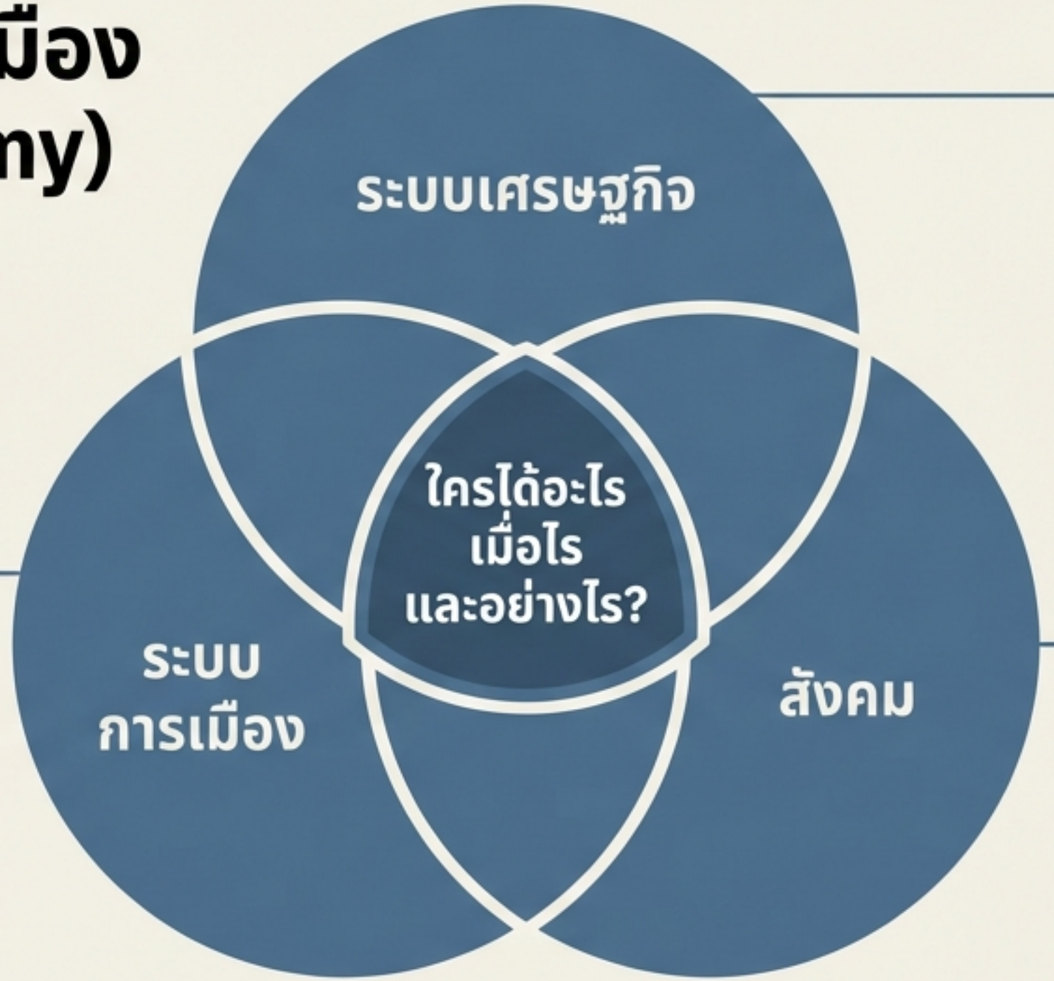

ทรัพยากรมีจำกัด vs ความต้องการไม่จำกัด:
ทุกระบบต้องมีการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากร

การใช้อำนาจ:
การตัดสินใจเหล่านี้มีมิติทางการเมืองเสมอและส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของคนในสังคม

Key Takeaway: นโยบายรัฐทุกนโยบายย่อมมี “ผู้ได้” และ “ผู้เสีย” เสมอ

NotebookLM

ช่องว่างของระบบ: เมื่อกลไกรัฐและตลาดไม่เพียงพอ

ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ: ช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนที่ขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ

ผลลัพธ์: นำไปสู่ความขัดแย้งทางสังคมและการเมืองที่รัฐหรือภาคเอกชนไม่สามารถแก้ไขได้เพียงลำพัง

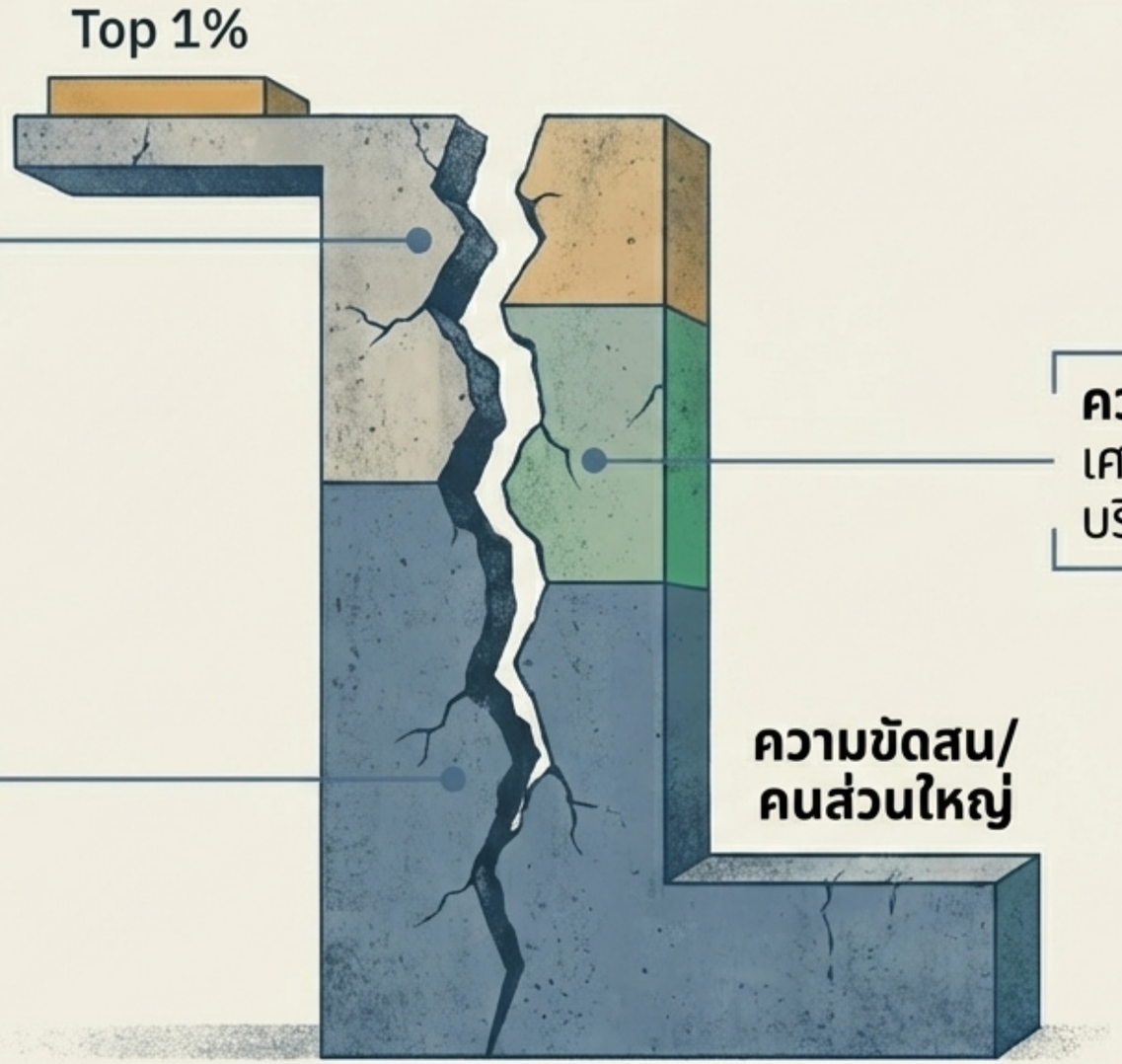

ความไม่เท่าเทียม: โอกาสทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงบริการของรัฐที่แตกต่างกัน

NotebookLM

นวัตกรรมทางสังคม (Social Innovation): สะพานเชื่อมช่องว่าง

ความหมาย:

แนวคิด วิธีการ หรือโครงการใหม่ที่ออกแบบมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาสังคมอย่างยั่งยืน

เป้าหมายหลัก:

- อุดช่องโหว่ที่นโยบายรัฐหรือกลไกตลาดเอกชนดูแลไม่ถึง
- สร้างการเปลี่ยนแปลงระยะยาว (Long-term impact)
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและคืนอำนาจให้ชุมชน

NotebookLM

การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์: นโยบายรัฐ vs นวัตกรรมทางสังคม

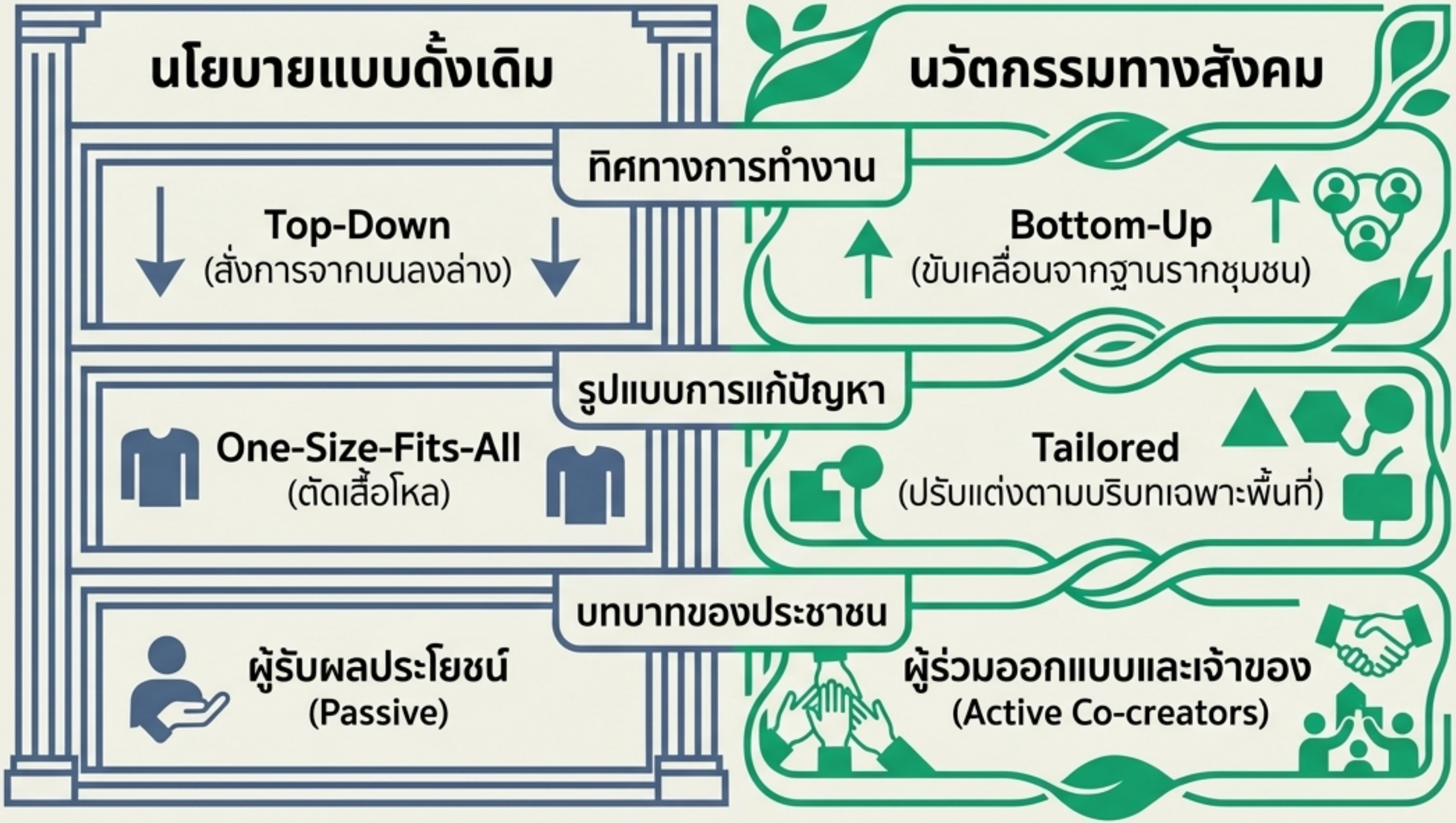

NotebookLM

กลไกขับเคลื่อนนวัตกรรม: กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)

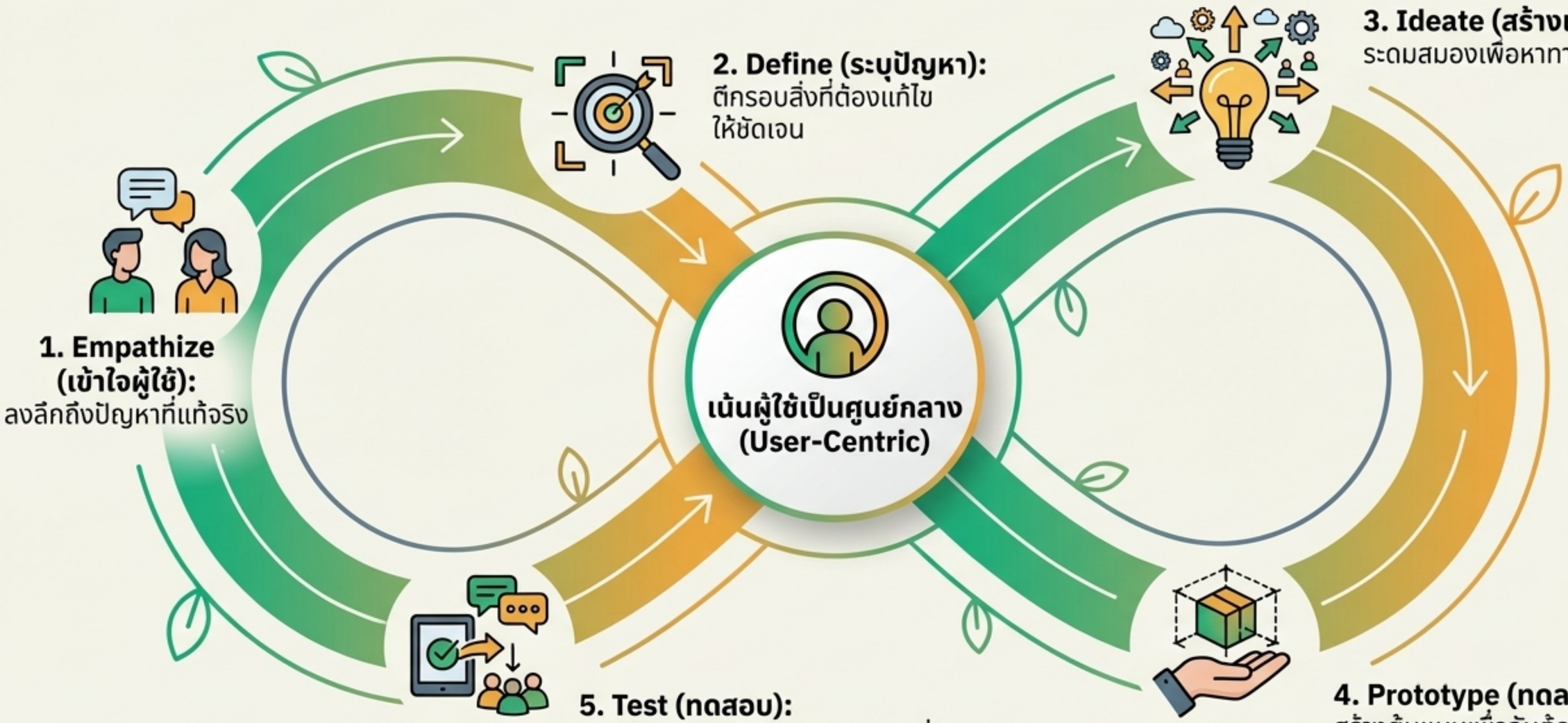

NotebookLM

การประยุกต์สู่การออกแบบนโยบายที่ตอบโจทย์

ข้อมูลจากชุมชน
(Community Data)

เสียงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
(Stakeholder Voices)

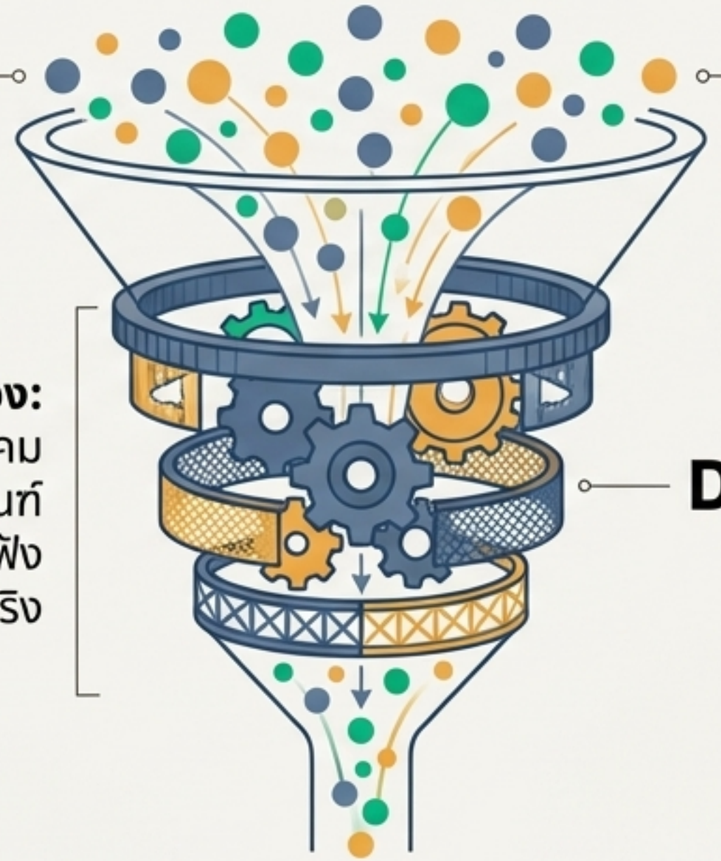

กระบวนการกลั่นกรอง:
การใช้นวัตกรรมทางสังคม
ไม่ใช่แค่การสร้างผลิตภัณฑ์
แต่คือการใช้ข้อมูลเชิงลึกมารับฟัง
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง

Design Thinking

ผลลัพธ์: เกิดเป็น
นโยบายที่ตอบโจทย์ประชาชน
และเน้นการแก้ปัญหาได้จริงในพื้นที่
(Actionable Policy)

NotebookLM

รูปธรรมของการสร้างความเปลี่ยนแปลง (Real-World Social Innovations)

ที่อยู่อาศัย
โครงการบ้านมั่นคง
(การจัดการที่ดินโดยชุมชนเพื่อผู้มีรายได้น้อย)

สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ
เกษตรอินทรีย์
(สร้างความยั่งยืนทางอาหารและลดสารเคมี)

สาธารณสุขและรัฐประศาสนศาสตร์
แอปพลิเคชันช่วยเข้าถึงบริการของรัฐ
(ลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล)

การศึกษา
การศึกษาออนไลน์เพื่อชนบท
(ลดช่องว่างทางการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล)

ปัจจัยความสำเร็จ: ความร่วมมือหลายฝ่าย, ความยั่งยืน, การสนับสนุนจากรัฐ, และการมีส่วนร่วมของชุมชน

NotebookLM

หัวใจของการลงมือทำ: ทักษะการทำงานร่วมกับชุมชน

ความหมาย:
การทำงานร่วมกับประชาชน
เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา
พื้นที่ไปด้วยกัน

ทำไมจึงสำคัญ?

- ☑ ทำให้โครงการอยู่รอดได้จริง (ความยั่งยืน)
- ☑ ลดความขัดแย้งระหว่างการดำเนินงาน
- ☑ สร้างความเป็นเจ้าของร่วม (Shared Ownership) ซึ่งเป็นกุญแจสูงสุดของนวัตกรรมทางสังคม

NotebookLM

แผนผังผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Ecosystem)

ชาวบ้าน:
เจ้าของพื้นที่และ
ผู้รับผลกระทบโดยตรง

หน่วยงานรัฐ:
ผู้คุมกฎระเบียบและ
ทรัพยากร/งบประมาณ

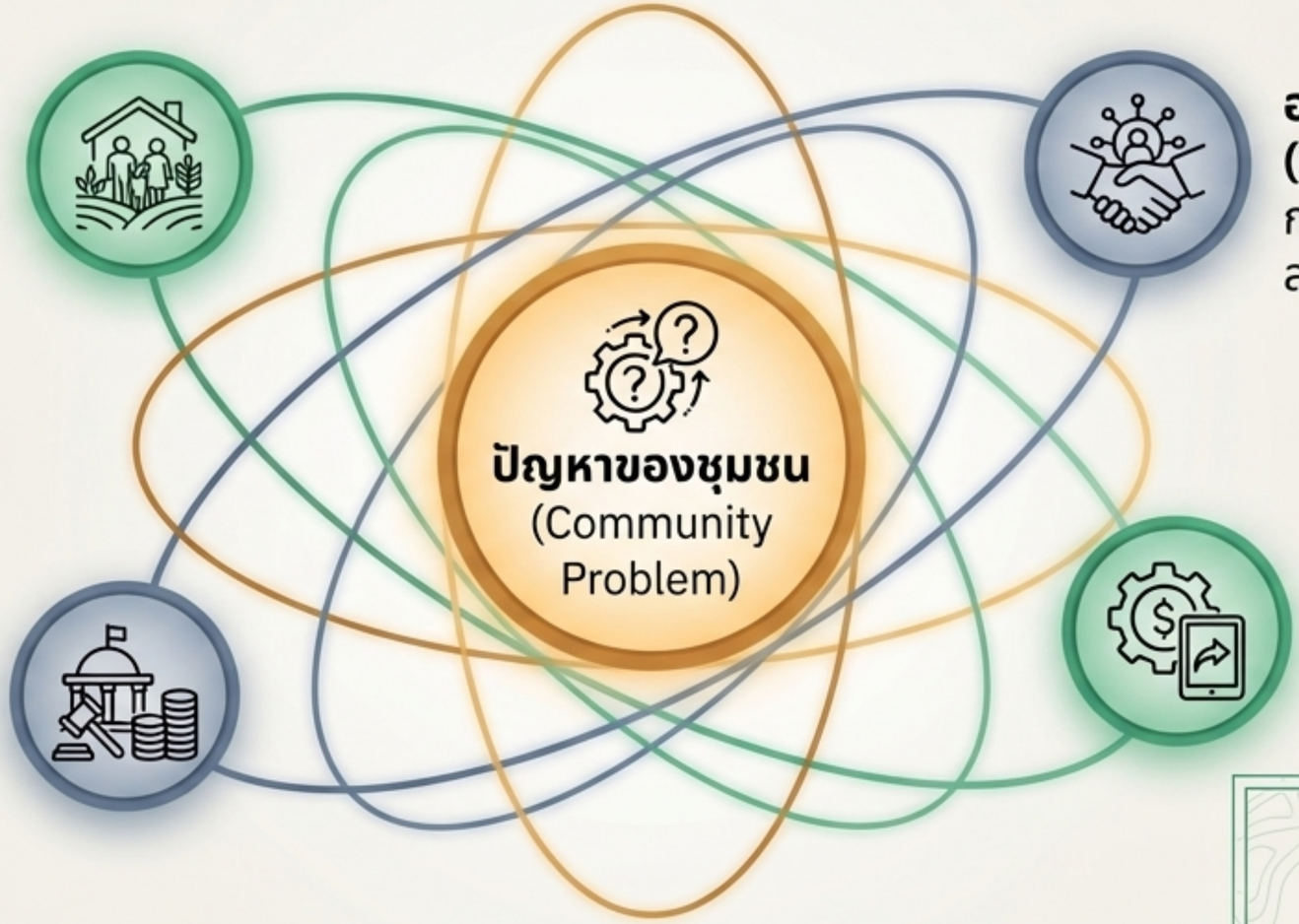

องค์กรชุมชน (NGOs/CSOs):
กลไกเชื่อมต่อและ
สนับสนุนข้อมูล

ภาคเอกชน:
ผู้สนับสนุนทุน
และเทคโนโลยี

นวัตกรรมจะสำเร็จได้
ต้องเข้าใจว่าทุกกลุ่มมีความ
คาดหวังและผลประโยชน์ที่
ที่แตกต่างกัน

NotebookLM

กระบวนการลงพื้นที่และทำงานกับชุมชน

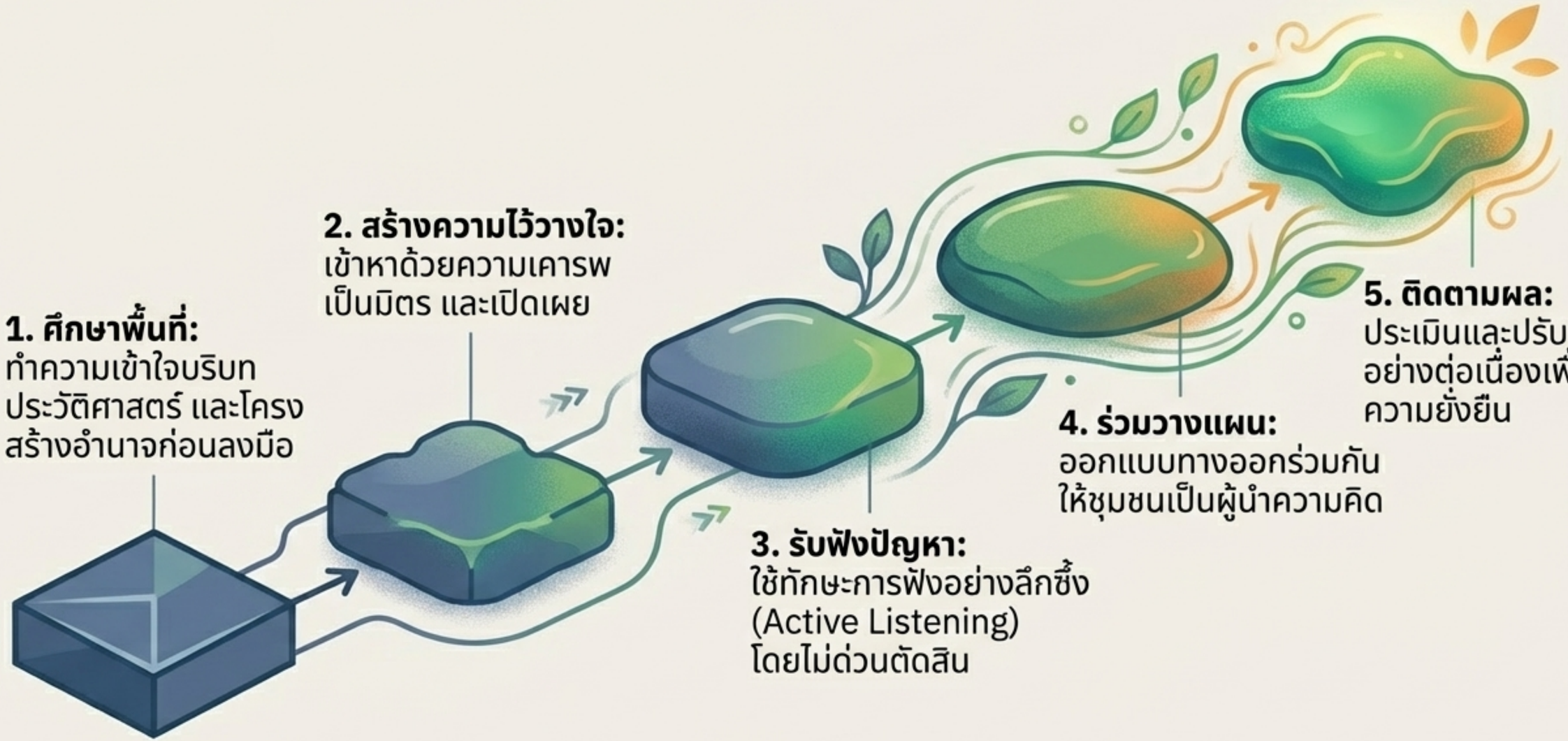

1. ศึกษาพื้นที่:
ทำความเข้าใจบริบท
ประวัติศาสตร์ และโครง
สร้างอำนาจก่อนลงมือ

2. สร้างความไว้วางใจ:
เข้าหาด้วยความเคารพ
เป็นมิตร และเปิดเผย

3. รับฟังปัญหา:
ใช้ทักษะการฟังอย่างลึกซึ้ง
(Active Listening)
โดยไม่ด่วนตัดสิน

4. ร่วมวางแผน:
ออกแบบทางออกร่วมกัน
ให้ชุมชนเป็นผู้นำความคิด

5. ติดตามผล:
ประเมินและปรับปรุง
อย่างต่อเนื่องเพื่อ
ความยั่งยืน

NotebookLM

การรับมือกับอุปสรรค: ปัญหา vs ทักษะที่จำเป็น

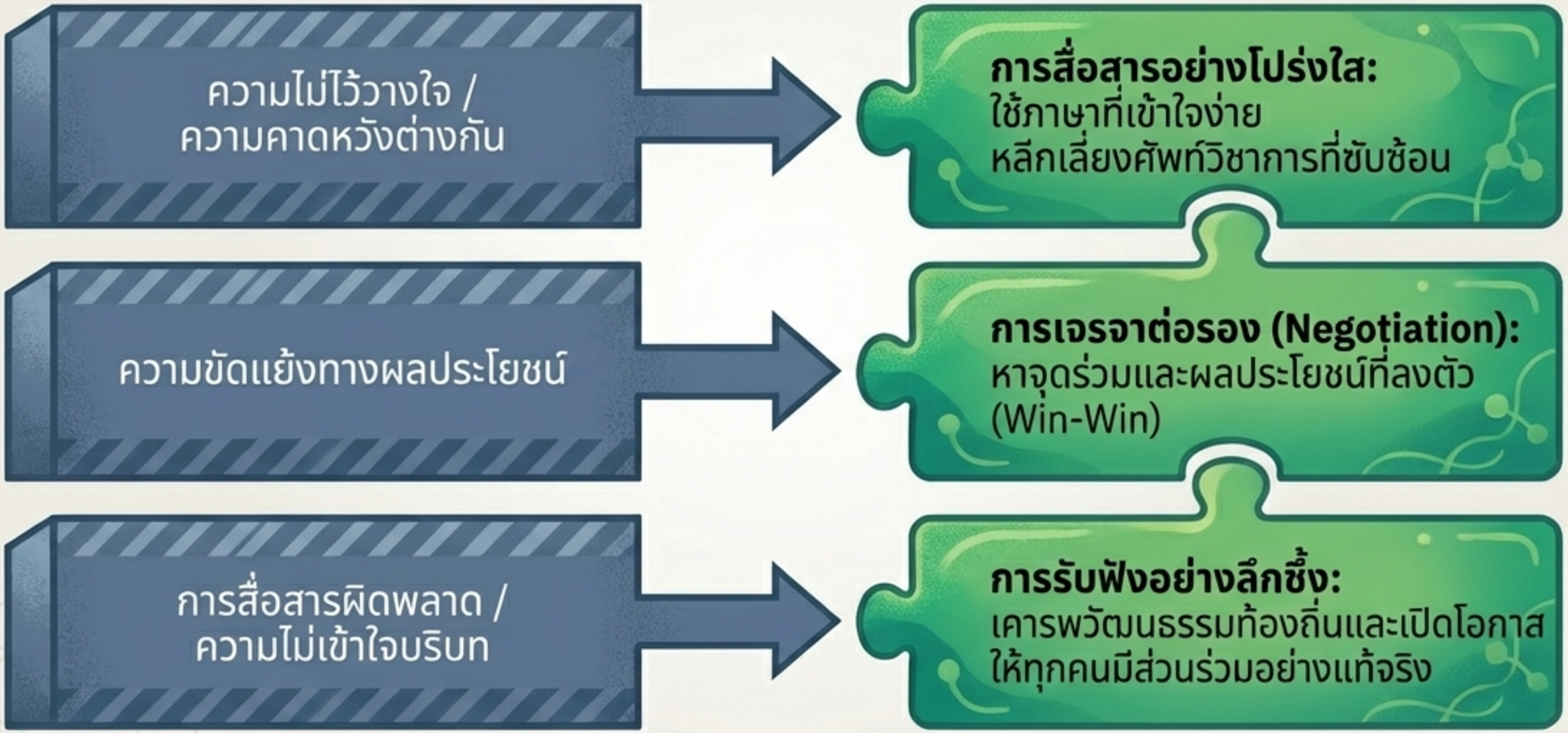

NotebookLM

การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง: Project-Based Learning (PBL)

NotebookLM

กิจกรรมจำลองสถานการณ์: The Changemaker Simulation

Mission Brief

ภารกิจ
(The Mission)

เลือกปัญหาสังคม 1 เรื่อง
และออกแบบนโยบาย/โครงการ
ด้วย Design Thinking

บทบาทสมมติ
(Roleplay)

จำลองการประชุมชุมชน
โดยสวมบทบาทผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
(ภาครัฐ, เอกชน, ชาวบ้าน)

นำเสนอ
(Pitch)

นำเสนอแนวคิดต่อชั้นเรียน
เพื่อรับฟังข้อวิจารณ์

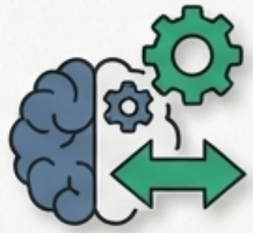

สะท้อนคิด
(Reflection & Peer Review)

เขียนประเมินประสบการณ์
ตนเองและให้ข้อเสนอแนะเพื่อน
เพื่อพัฒนาทักษะการคิดร่วมกัน

NotebookLM

สังเคราะห์บทเรียน: จากความเข้าใจระบบ สู่การสร้างการเปลี่ยนแปลง

Context (บริบท):
เศรษฐศาสตร์การเมือง ทำให้เราเข้าใจ
ข้อจำกัดและปัญหาเชิงโครงสร้าง

Method (วิธีการ):
นวัตกรรมทางสังคม (Design Thinking)
มอบพิมพ์เขียวในการออกแบบทางออกใหม่

Execution (การลงมือทำ):
ทักษะการทำงานร่วมกับชุมชน
สร้างพันธมิตรและพลังขับเคลื่อนสู่ความยั่งยืน

ทฤษฎีเพียงอย่างเดียวไม่สามารถเปลี่ยนโลกได้

การเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงเกิดจากการออกแบบที่ตอบโจทย์ และการลงมือทำร่วมกับชุมชน

NotebookLM